

15. Gutek G. L. Filozoficzne i ideologiczne podstawy edukacji. Gdańsk, Gdańskie wydawnictwo psychologiczne, 2003, 348 s.

Аннотация

Елена Невмержицкая

Социализм и аксиологическое становление личности

В статье проанализировано влияние идеологии социализма на формирование ценностей личности. Установлено, что марксистские идеи, будучи идейной основой общественного строя в СССР, прошли трансформацию от марксизма к марксизму-ленинизму, а следовательно – к сталинскому тоталитаризму. Констатируется, что каждому из этих этапов был присущ свой социальный заказ, а следовательно, и другие образовательные и воспитательные ценности: 1) в марксизме идеалом воспитания была личность с материалистическим мировоззрением, интеллектуально и физически развитая, способная на практике применять революционные идеи; 2) идеалом большевистского воспитания стал пламенный и непреклонный революционер с развитым классовым сознанием, руководствующийся в жизни ценностями служения идее, активности действия, веры в светлое будущее, трудолюбия, патриотизма, оптимизма и т.д.; 3) идеалом советского воспитания периода создания тоталитарного государства стал человек социалистического труда, образованный и квалифицированный гражданин, в жизни руководствующийся коммунистической моралью, основным принципом которой был приоритет интересов социалистического общества, социалистической родины.

Ключевые слова: воспитание, воспитательные ценности, идеал воспитания, идеология, образование, социализм, ценности.

Summary

Olena Nevmerzhytska

Socialism and Axiological Formation of Personality

The impact of the ideology of socialism on the formation of personal values is analyzed in the article. It is mentioned that these ideas, being the ideological foundations of social system, were often distortedly treated. In the process of development they have undergone the transformation from Marxism to Marxism and Leninism and then to Stalin's totalitarianism. As a result of analysis of some sources, including archival ones, it is proved that each of these stages had different social order and educational values: 1) the intellectually and physically developed personality with materialistic world outlook, who was able to put revolutionary ideas into practice was the ideal of education in Marxist ideology; 2) the ideal of Bolshevik education was flaming and firm revolutionary with developed class consciousness, who followed the values of serving to the ideas, rank activity, belief to the bright future, diligent, patriotism, optimism, etc.; 3) the ideal of Soviet education in the period of totalitarian state making was a person of socialist labour, an educated and skilled citizen, who followed communist morality with priority of interests of socialist society, socialist Motherland as a leading principle.

Key words: education, educational values, ideal of education, ideology, education, socialism, values.
Дата надходження статті: «31» березня 2014 р.

УДК 37.046:061.237(477)»19»(09)(045)

ДМИТРО ОВСІЄНКО,
аспірант
(м.Хмельницький)

Розвиток системи клубної освіти в Україні у 1960-1980-х роках

У статті аналізуються проблеми формування кадрового потенціалу клубних закладів України в 1960-1980-х рр. Звертається увага на об'єктивні і суб'єктивні причини, які призводять до падіння престижу професії клубного працівника в умовах незалежної України. Досліджено проблеми формування кадрового потенціалу в закладах культури в радянські часи. Здійснено порівняльний аналіз розвитку культурної галузі в Україні в 1960-1980-ті рр. та в період незалежності України (від 1990 до 2012 рр.). Враховано відмінності між розвитком культурно-освітньої роботи в часи перебування України у складі Радянського Союзу та з часів Незалежності. Висвітлено проблеми системи клубної освіти в Україні в радянський і пострадянський період. Висунуто пропозиції оптимізації клубної справи шляхом деідеологізації останньої, спрямування на вирішення проблем відродження українських національних культурних традицій, духовного розвитку підростаючого покоління. Зосереджено увагу на тому, що зміст і рівень роботи клубних закладів залежить від професіоналізму клубних працівників. На основі узагальнення визначено, що зниження рівня культурно-освітньої роботи в Україні в постсоціалістичний період пов'язане з тим, що владні структури сьогодення не надають

належного значення професії клубного працівника аж до такої міри, як це було в дослідженому періоді 60-80-х рр. попереднього століття.

Ключові слова: клубні працівники, клубні заклади, училища культури, культурно-освітня робота.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Процеси українського державотворення органічно поєднуються з процесами національно-культурного відродження, де важливе місце займають клуби і будинки культури.

Культурно-освітня робота клубних закладів є важливою сферою формування національної свідомості, організації змістовного дозвілля і відпочинку, розвитку народної творчості.

Зрозуміло, що зміст і рівень їх роботи залежить від професіоналізму клубних працівників. Ця проблема в сучасних умовах українського національного відродження є досить гострою, але вирішується недостатньо. Тому метою статті є узагальнення позитивного досвіду й аналіз проблем формування кадрового потенціалу клубних закладів України в 1960-1980-х рр.

Аналіз досліджень і публікацій... Ті чи інші аспекти кадрової політики УРСР аналізували у своїх працях і публікаціях: М.Белік [3], досліджуючи проблеми підготовки клубних працівників в Україні в 60-ті рр. XX ст.; І.Буланий звертає велику увагу на діяльність культурних комплексів на території різних населених пунктів [5]; П.Козир говорить про прямий зв'язок ефективності роботи закладів культури з рівнем професіоналізму клубних працівників [9]; Л.Поліщук досліджує соціально-культурну діяльність закладів культури в Україні [15]; П.Слободянюк велику увагу приділяє проблемам формування кадрового потенціалу закладів культури [16] та інші вчені і науковці. Проте система удосконалення професіоналізму клубних працівників досліджена недостатньо.

Формулювання цілей статті... Мета статті – проаналізувати розвиток системи клубної освіти в Україні у 1960-1980-х рр.

Виклад основного матеріалу... У післявоєнний період радянська влада значну увагу приділяла розвитку культури. Була створена поширена мережа культосвітніх закладів, постійно зростала їх матеріальна база, кадровий потенціал. Удосконалювався зміст, форми і методи діяльності клубних закладів, спрямовані насамперед на її ідеологізацію. Культура («соціалістична за змістом, національна по формі, інтернаціональна за характером») спрямовувалася на пропаганду компартійної ідеології та політики, атеїстичне виховання, боротьбу з «українським буржуазним націоналізмом», розмиваючи культурно-історичні витоки української ментальності, духовно-культурної спадщини. При цьому постійно зростали вимоги до культурно-освітньої роботи, розвитку самодіяльної художньої творчості, кінообслуговування населення, що вимагало відповідної професіональної підготовки клубних працівників.

У післявоєнний час в сільських клубах в основному працювали ентузіасти, які мали незначну професійну підготовку та необхідний досвід роботи. Тому діяльність багатьох клубних працівників не мала належного впливу на духовно-культурне життя суспільства, значно відставала від потреб часу, від культурних запитів людей.

Як правило, в клубних закладах працювали особи з середньою і навіть неповною середньою освітою, які володіли грою на гармоніці чи баяні, вміли гарно співати, декламувати вірші, прозу, розповідали зі сцени гуморески.

На початку 1960-х рр. в УРСР діяло 20,6 тис державних клубних закладів. З 34 тис клубних працівників вищу освіту мали тільки 1,6 тис чоловік, що біля 5%, в районних будинках культури було 25% працівників з вищою і 59% з середньою спеціальною освітою. Один спеціаліст з вищою освітою приходився на 2 районних та 11 сільських клубних закладів, а в клубах Київської, Сумської, Вінницької, Хмельницької, Житомирської, Харківської областей працювала тільки третина дипломованих фахівців, було немало вакансій, великою була плінність завклубами [16].

Низький рівень професіоналізму клубних працівників відповідно позначався на недоліках в роботі клубних закладів. Тому в республіці здійснювалася цілеспрямована і планомірна діяльність щодо розвитку системи підбору, виховання і розстановки культурно-освітніх працівників. В регіонах розроблялися і втілювалися цільові програми «Кадри» і «Резерв» [3, с.2].

У кінці 1960-х рр. ряд клубів було реорганізовано в сільські будинки культури, до штату яких увійшли художні керівники, а в штаті районних будинків культури з'явилися інструктори з культурно-освітньої роботи та методисти з основних видів художньої самодіяльності – музичної, вокально-хорової, театральної, хореографічної. Це посилювало дефіцит професіоналів клубних спеціальностей як у сільських, так і в районних будинках культури, які власною культурно-освітньою діяльністю забезпечували допомогу сільським клубним закладам.

У культосвітніх училищах підготовка клубних працівників відповідно до штатів будинків культури почала проводитися з певною мистецькою спеціалізацією: клубний працівник – керівник

одного з самодіяльних колективів (хореографічного, вокально-хорового, театрального, оркестру духових інструментів).

Провідним навчальним закладом підготовки фахівців для закладів культури на Поділлі було Кам'янець-Подільське культурно-освітнє училище. Щорічно тут навчалось 600 студентів на денній і 220 – на заочній формі. На базі неповної та середньої освіти учні оволодівали спеціальностями режисера, хореографа, керівника студії декоративно-прикладного мистецтва, оркестру народних і духових інструментів, бібліотекаря [17, с.209].

Високим рівнем навчально-виховної роботи виділялись Тульчинське, Житомирське, Канівське, Дубнівське, Київське та ряд інших культурно-освітніх училищ, що діяли в усіх областях республіки.

До 1970 р. культосвітні училища випустили 50 тисяч спеціалістів. Але в клубах працювало лише 3236 дипломованих фахівців [9, с.14].

На той час в республіці підготовку клубних працівників вищої кваліфікації здійснював Харківський державний інститут культури з факультетами у Києві та Рівному з подальшим їх реформуванням у самостійні інститути. Вони готували фахівців різних клубних спеціальностей (режисерів, керівників хорових, хореографічних, музично-інструментальних колективів, організаторів-методистів клубної справи).

У 1960-х рр. у консерваторіях навчалось понад 1000 студентів. У 52 музичних, художніх, театральних, культурно-освітніх та інших спеціальних середніх закладах здобували освіту 22,5 тисячі чоловік учнівської молоді. Всього в навчальних закладах Міністерства культури УРСР навчалось близько 70 тис чоловік [16].

Проводився цільовий позаконкурсний прийом, а також навчання за кошти колгоспів сільської молоді в культосвітніх училищах та інститутах культури, що дало змогу збільшити відсоток «цільовиків» і колгоспних стипендіатів з 1,4 тис. осіб у 1980 р. до 2 тис. чол. або 20% загального контингенту абітурієнтів [11, с.2]. Над вдосконаленням професійного рівня культосвітніх працівників працювали обласні курси та Республіканський інститут підвищення кваліфікації працівників культури.

Кожен рік в Україні випускалось в профільних вузах 1,5 тис, а в 26 культурно-освітніх училищах – 6–6,5 тис спеціалістів, 65% випускників направлялись у сільські заклади культури [11, с.3]. Якщо у 1970 р. в навчальних закладах культури та мистецтва України навчалось 44 тис студентів, то в 1975 р. – 49 тисяч [2]. Якщо в 1966–1970 рр. вони підготували 9 тис фахівців культури та мистецтва з вищою та середньою спеціальною освітою, то в 1971–1975 рр. – 28 тисяч [18].

Для задоволення потреб розвитку аматорства в низці областей і районів створювались постійно діючі курси керівників художньої самодіяльності. При обласних будинках народної творчості, музичних і художніх школах за рахунок господарств і за власні кошти готувалися керівники художньої самодіяльності на 3-, 6-, 10-місячних курсах. У Вінницькій області, наприклад, в 1960-1965 рр. на курсах підготовлено близько 500 режисерів і музикантів [6]. У Хмельницькій області на обласних 10-ти місячних курсах в 1970-1980-х рр. щорічно навчалось 150-200 баяністів, режисерів, балетмейстерів, хормейстерів і керівників оркестрів, художників-оформлювачів [7, с.5]. Тільки за 1972-1974 рр. курси в республіці закінчили понад 7 тис. чоловік [4, с.2].

Навчання на курсах проводили провідні фахівці культури і мистецтва.

З метою стабілізації клубних кадрів вживались заходи їх морального і матеріального стимулювання. В жовтні 1965 р. встановлено почесне звання «Заслужений працівник культури УРСР» [16].

У квітні 1965 р. зарплата культосвітніх працівників була підвищена в середньому на 32%, а для працівників сільських клубів – майже на 60%. Палади, будинки культури, міські клуби розподілялися на 4 групи за оплатою праці. Оскільки переважна більшість клубних закладів республіки відносилася до 3-ї і 4-ї груп, то місячний оклад їх керівників в залежності від освіти складав від 75 до 90 крб, художній керівник отримував 70-90 крб, інструктор – 60-70 крб, керівник гуртка – від 55 до 80 крб, акомпаніатор – 50-70 крб. Директорам і художнім керівникам клубних закладів з вищою і середньою спеціальною освітою дозволялося працювати за спеціальністю керівником гуртка на правах погодинної оплати за рахунок власних спецкоштів закладу, але не більше як 50 год на місяць. За високі показники в роботі дозволялося преміювати клубних працівників з преміального фонду спецкоштів клубного закладу [14, с.26].

За рахунок колгоспів і радгоспів дозволялося утримувати або доплачувати 30% до основної зарплати керівникам клубних гуртків.

Державна і регіональна кадрова політика дозволила значно покращити кадровий потенціал клубних закладів республіки, знизити плинність клубних фахівців.

Особливо високого професійного рівня фахівців було досягнуто в Тернопільській області, де в клубних закладах працювало понад 87% фахівців, у тому числі 90% директорів централізованих

клубних систем і будинків культури, 92 керівники колективів художньої самодіяльності. Всі культосвітні працівники користувалися пільгами, значна частина отримувала доплату до основного окладу або утримувалася за рахунок господарів [12, с.16]. В окремих районах Волинської, Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської, Ворошиловградської області майже повністю була вирішена проблема клубних кадрів [10, с.4].

На Вінниччині, наприклад, до середини 1970-х рр. зросла мережа закладів культури. Це призвело до збільшення клубних працівників. Якщо на 01.01.1971 р. їх нараховувалось 1989 чол., то на 1975 р. в області працювало 2046 чол., в тому числі 52 особи з вищою, 1940 чол. з середньою спеціальною освітою. Проте проблема кадрів залишалася однією з головних проблем культурного будівництва [6, арк.25].

На початку 1980-х рр. дипломованими фахівцями були заповнені на 100% посади директорів, художніх керівників, завклубами у Чернівецькій області. Високий рівень професіоналізму працівників був у районних і міських будинках культури таких областей: Рівненської (98,7%) і Закарпатської (98,5%), Донецької (97,7%), Івано-Франківської (96%), Хмельницької (94,3%), Львівської (94,5%), Сумської (91,7%), Харківської (90%), Житомирської (88,9%), Чернігівської (87,5%), Миколаївської (83,2%), Херсонської (82,8%), Кіровоградської (80,8%). В середньому в районних будинках культури республіки працювало 89,2% фахівців.

Деяка інша картина кадрового професіоналізму була в сільських клубах і будинках культури, зокрема в областях: Тернопільській (87,3%), Львівській (84,5%), Закарпатській (76,3%), Волинській (64,2%), Донецькій (61,2%), Івано-Франківській (60,9%), Рівненській (59,7%), Одеській (54,2%), Ворошиловградській (54,1%), Запорізькій (51,6%). У решті областей в сільській місцевості чисельність фахівців клубної справи не досягала навіть половини [13].

На роботу клубних працівників негативно впливали застійні явища, присутні в духовній сфері життя країни. Багато закладів культури не стали улюбленим місцем проведення вільного часу громадян. Проявляючи безвідповідальність, керівники закладів допускали у звітних документах підтасовування, перебільшення кількості проведених заходів і навіть введення до статистики того, що не проводилося (особливо в сільській місцевості).

Серед працівників культури недостатньо вівся пошук нових дієвих форм і методів роботи, які б сприяли розвитку культурно-творчої діяльності людей. Слабко вивчалися запити та інтереси різних категорій населення щодо дозвілля і відпочинку. В роботі культосвітніх працівників мали місце формалізм, захоплення масовими заходами тощо. Тому з метою поліпшення культурного обслуговування населення здійснювалася централізація культосвітньої роботи – створювалися централізовані клубні системи, культурні, культурно-спортивні, соціально-культурні комплекси, де об'єднувалися зусилля закладів культури з іншими соціально-виховними інституціями [5, с.4–5].

У республіці в 1980-х рр. діяло 479 районних і 2570 міських КСК [4], а на Хмельниччині – 20 районних, 4 міських, 434 сільських і селищних комплексів, 20 районних централізованих клубних систем [1].

Централізація сприяла якісному зростанню культурно-спортивної роботи через поєднання зусиль працівників різних структурних підрозділів в клубному середовищі.

Таким чином, у 60-80-х рр. XX ст. на Україні було зроблено значний крок по розв'язанню кадрової проблеми у культурно-освітніх закладах. Хоч і значною мірою заідеологізована була культурно-освітня робота, проте за часів СРСР існувала досить дієва система підбору, виховання і розстановки клубних кадрів. Разом з тим влада, надаючи працівникам культурно-освітньої сфери ідеологічного значення, все-ж таки мало дбала про престижність їх професії, певну соціальну захищеність. Невизначеність соціальних питань працівників призводила до плинності кадрів. До 1990-х рр., тобто до тієї пори, коли Україна стала незалежною, цю проблему до кінця так і не вдалося вирішити.

Сьогодні в Україні діє значна кількість клубів державного чи комунального підпорядкування, громадських, комерційних, у тому числі державних: близько 500 районних будинків культури, понад 400 міських будинків культури у невеликих містах, 24 центри народної творчості [15, с.19].

Через об'єктивні і суб'єктивні обставини, недостатній правовий захист, погане матеріально-побутове становище, низьку, часто неповну зарплату, зниження соціального статусу відбулося падіння раніше престижної професії клубного працівника, відтоку значної частини досвідчених творчих клубних фахівців і до серйозного зниження рівня клубної діяльності [12, с.19].

Висновки... Зниження рівня культурно-освітньої роботи в Україні в постсоціалістичний період пов'язане з тим, що владні структури сьогодення не надають належного значення професії клубного працівника аж до такої міри, як це було в дослідженому періоді 60-80-х рр. попереднього століття. Працівники культурно-освітньої галузі вже не займаються, в першу чергу, розповсюдженням тієї чи іншої ідеології. Хоча в умовах незалежності України є багато політико-ідеологічних проблем, зокрема, розвитку української культури, формування національної самобутності, національного

відродження України. Деідеологізація клубної справи усуває її від вирішення назрілих проблем українського державотворення, зокрема національно-патріотичного виховання, толерантності міжконфесійних, міжнаціональних стосунків, захисту певних національних інтересів в різних сферах суспільного і державного життя країни. Якщо ця робота буде проводитись систематично і буде більшою зацікавленістю культурно-освітньою справою з боку влади, то цілком ймовірно, що робота закладів культури оптимізується, приносить кращі результати в процесах національного відродження.

Список використаних джерел і літератури:

1. Аргументы и факты. – 1983. – № 44. – С. 1.
2. Архів міністерства культури України. – Ф. 1. – Оп. 8. – Спр. 390.
3. Белік М. Культурно-освітня робота / М. Белік // Соціалістична культура. – 1974. – № 12.
4. Вопросы перестройки участков и сфер работы и дальнейшего совершенствования деятельности культпросветучреждений в свете решений XXVII съезда КПСС и постановления ЦК КПСС «О мерах по улучшению использования клубных учреждений и спортивных сооружений» (Информационная справка). – К., 1987. – Вып. 9/6. – 23 с.
5. Буланый И. Т. Культурный комплекс – каждому райцентру / И. Т. Буланый // Діяльність культурних комплексів райцентрів : матеріали наук. конф. (Хмельницький, 31 трав. – 2 черв. 1982 р.). – К. : Мистецтво, 1983.
6. Державний архів Вінницької області. – Ф.Р-4971. – Оп. 4. – Спр. 70.
7. Державний архів Хмельницької області. – Ф.Р-3512. – Оп. 2. – Спр. 265. – С. 5.
8. Кадри працівників культури // Соціалістична культура. – 1975. – № 9. – С. 20.
9. Козир П. Закладам культури – підготовлені кадри / П. Козир // Соціалістична культура. – 1965. – № 4.
10. Курячий П. Педагогические условия совершенствования работы клубов по трудовому воспитанию сельского населения : дисс. ... канд. пед. наук / П. Курячий. – К., 1979.
11. Леонова А. А. Социально-экономические проблемы платных услуг в сфере культуры и спорта : метод. реком. / А. А. Леонова. – К. : РНМЦНЄиКПР, 1987. – Вып. 2.
12. Об опыте работы по подготовке и закреплению кадров в культурно-просветительных учреждениях Тернопольской области: Постановление коллегии Министерства культуры СССР №87 от 17.06.81 г. (Извлечения) // Основные служебные документы. Министерство культуры СССР. – М., 1982. – С. 7, 24–29.
13. Основні показники діяльності клубних установ Міністерства культури УРСР за 1980 рік. – Міністерство культури Української РСР. – К., 1981.
14. Подготовка и закрепление кадров культурно-просветительных работников: По материалам Всесоюзного совещания-семинара работников культуры 1–4 июня 1982 г. в Тернополе, УССР // Культурно-просветительная работа. Самодеятельное народное творчество. Экспресс-информация. – М., 1983. – Вып. 3. – С. 16.
15. Поліщук Л. О. Соціально-культурна діяльність клубів України (кін. XX – поч. XXI ст.) / Л. О. Поліщук. – К., 2001. – С. 19.
16. Слободянюк П. Я. Кадровий потенціал клубних закладів України у 50-80-х рр. XX ст. : стан і проблеми формування / П. Я. Слободянюк // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Т. 8. Матеріали четвертого круглого столу «Культура, освіта і просвітницький рух на Поділлі».
17. Слободянюк П. Я. Культура Хмельниччини / П. Я. Слободянюк. – Хмельницький : Поділля, 1995. – 332 с.
18. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф. 5116. – Оп. 11. – Спр. 316. – Арк. 10.

Spysok vykorystanykh dzherel i literatury:

1. Argumenty i fakty, 1983, № 44, p. 1.
2. Arkhiv ministerstva kultury Ukrainy. – F. 1. – Op. 8. – Spr. 390.
3. Belik M. Kulturno-osvitnia robota, *Sotsialistychna kultura*, 1974, № 12.
4. Voprosy perestrojki uchastkov i sfer raboty i dal'nejshego sovershenstvovaniya deyatel'nosti kul'tprosvetuchrezhdenij v svete reshenij XXVII s'ezda KPSS yi postanovleniya TsK KPSS «O merax po uluchsheniyu ispol'zovaniya klubnyx uchrezhdenij i sportivnyx sooruzhenij» (Informacionnaya spravka). Kiev, 1987, Volume 9/6, 23 p.
5. Bulanyi I. T. Kulturnyi kompleks – kozhnomu raitsentru, *Dialnist kulturnykh kompleksiv raitsentriv : materialy nauk. konf. (Khmelnytskyi, 31 trav. – 2 cherv. 1982 r.)*. Kyiv, Mystetstvo, 1983.
6. Derzhavnyi arkhiv Vinnytskoi oblasti. – F.R-4971. – Op. 4. – Spr. 70.
7. Derzhavnyi arkhiv Khmelnytskoi oblasti. – F.R-3512. – Op. 2. – Spr. 265. – P. 5.
8. Kadry pratsivnykiv kultury, *Sotsialistychna kultura*, 1975, № 9, p. 20.
9. Kozyr P. Zakladam kultury – pidhotovleni kadry, *Sotsialistychna kultura*, 1965, № 4.
10. Kuryachij P. Pedagogicheskie usloviya sovershenstvovaniya raboty klubov po trudovomu vospitaniyu sel'skogo naseleniya : diss. ... kand. ped. nauk. Kiev, 1979.
11. Leonova A. A. Sotsial'no-e'konomicheskie problemy platnyx uslug v sfere kul'tury i sporta : metod. rekom. Kiev, RNMTCNEyKPR, 1987, Volume 2.
12. Ob opy'te raboty po podgotovke i zakrepleniyu kadrov v kul'turno-prosvetytel'nyx uchrezhdeniyax Ternopol'skoj oblasti: Postanovlenie kollegii Ministerstva kul'tury SSSR № 87 ot 17.06.81 g. (Izвлечение),

Osnovny'e sluzhebnuy'e dokumenty'. Ministerstvo kul'tury' SSSR. Moskva, 1982, pp. 7, 24–29.

13. Osnovni pokaznyky diialnosti klubnykh ustanov Ministerstva kulturyi URSS za 1980 rik, *Ministerstvo kulturyi Ukrainy RSR*. Kyiv, 1981.

14. Podgotovka i zakreplenie kadrov kul'turno-prosvetitel'ny'x rabotnikov: Po materialam Vsesoyuznogo soveshchaniya-seminara rabotnikov kul'tury' 1–4 iyunya 1982 g. v Ternopole, USSR, *Kul'turno-prosvetitel'naya rabota. Samodeyatel'noe narodnoe tvorchestvo. E'kspres-informatsiya*. M., 1983, Volume 3, pp. 16.

15. Polishchuk L. O. Sotsialno-kulturna diialnist klubiv Ukrainy (kin. XX – poch. XXI st.). Kyiv, 2001, p. 19.

16. Slobodianiuk P. Ya. Kadrovyi potentsial klubnykh zakladiv Ukrainy u 50-80-kh rr. XX st. : stan i problemy formuvannia, *Osvita, nauka i kultura na Podilli : zb. nauk. prats. – T. 8. Materialy chetvertoho kruhloho stolu «Kultura, osvita i prosvitnytskyi rukh na Podilli»*.

17. Slobodianiuk P. Ya. Kultura Khmelnychchyny. Khmelnytskyi, Podillia, 1995, 332 p.

18. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchykh orhaniv vlady i upravlinnia Ukrainy. – F. 5116. – Op. 11. – Spr. 316. – Ark. 10.

Аннотация

Дмитрий Овсиенко

Развитие системы клубного образования в Украине в 1960-1980-х годах

В статье анализируются проблемы формирования кадрового потенциала клубных учреждений Украины в 1960-1980-х годах. Обращается внимание на объективные и субъективные причины, которые приводят к падению престижа профессии клубного работника в условиях независимой Украины. Исследованы проблемы формирования кадрового потенциала в учреждениях культуры в советские времена. Выполнен сравнительный анализ развития культурной сферы в Украине в 1960-1980 -е годы и в период Независимости Украины (с 1990 до 2012 года). Учтены различия между развитием культурно-просветительной работы во время пребывания Украины в составе Советского Союза и со времен независимости. Освещены проблемы системы клубного образования в Украине в советский и постсоветский период. Выдвинуты предложения оптимизации клубного дела путем деидеологизации последней, направления на решение проблем возрождения украинских национальных культурных традиций, духовного развития подрастающего поколения. Сосредоточено внимание на том, что содержание и уровень работы клубных учреждений зависят от профессионализма клубных работников. На основе обобщения определено, что снижение уровня культурно-просветительной работы в Украине в постсоциалистический период связано с тем, что властные структуры настоящего не придают должного значения профессии клубного работника до такой степени, как это было в исследованном периоде 60-80-х лет предыдущего века.

Ключевые слова: клубные работники, клубные заведения, училища культуры, культурно-образовательная работа.

Summary

Dmytro Ovsienko

Development of the System of Club Education in Ukraine in 1960-1980-s

This article examines the problem of formation of human resources in clubs of Ukraine in 1960-1980 's. Attention is drawn to the objective and subjective reasons that lead to the decline in the prestige of the profession of club worker in the independent Ukraine. The problems of the formation of human resources in cultural institutions in the Soviet times. A comparative analysis of the cultural sector in Ukraine in 1960-1980 -s and the period of Ukraine's independence (from 1990 to 2012). The differences between the development of cultural and educational activities at the time of stay in Ukraine Soviet Union and since the independence are taken into account. The problems of education in Ukraine club in Soviet and post-Soviet period are cleared up. Existing proposals of optimization of club affairs by deideologization latter focus on solving the problems of Ukrainian national revival of cultural traditions and spiritual development of the younger generation. The attention is focused on the fact that the content and level of work of clubs depends on the professionalism of club staff. On the basis of summarizing it is determined that reduce of cultural and educational activities in Ukraine in the post-socialist period due to the fact that the authorities today do not give due importance to the profession of club employee up to the point as it was investigated for 60-80-s years of the previous century.

Key words: club workers, club establishments, culture colleges, cultural-educational work.

Дата надходження статті: «05» березня 2014 р.